

ИСТОРИЈСКИ КОНТЕКСТ РАЗВОЈА ГРАЂАНСКОГ ДРУШТВА

Историјски, грађанско друштво се постепено развијало, истовремено с културно-историјским променама од 15. до краја 18. века, које су водиле распаду средњовековног и рађању модерног друштва и државе. Основна карактеристика тог модерног друштва јесте да је ослобођено од доминације цркве и државе. Израз „грађанско друштво” тако се почео користити као ознака за целокупно слободно деловање људи у различитим областима.

Појединци су од поданика постајали слободни грађани са својим правима (пре свега на живот, својину и слободу). Та права су им омогућавала да праве и остварују сопствене планове, самостално или удружени.

Такво друштво почива на пристојности, уљудном и толерантном односу појединаца и заједничким правилима лепог и мирољубивог понашања. Захваљујући поседовању основних људских права, сви пунолетни чланови грађанског друштва су стасали за равноправан политички живот, толеранцију и сарадњу, уз придржавање правила понашања и деловања. Тиме су створене претпоставке да грађани уједињени у грађанско друштво могу изграђивати демократско друштво и државу, односно представничку демократију.

2. С увећањем сложености модерног грађанског друштва и напредовањем представничке демократије у последњој четвртини 20. века, нарасла је потреба за већим активирањем грађана, њиховим додатним политичким учешћем. У оквиру ње се родило и уже значење грађанског друштва под називом цивилно друштво. Оно се јавља као последица чињенице да представничка демократија није довољна за даљи развој демократског поретка и да ју је потребно допунити активнијим учешћем грађана – грађанским иницијативама. Укупност ових грађанских иницијатива и цивилног деловања чини цивилно друштво.

До цивилног деловања у виду грађанских иницијатива долази онда када:

- а) постојеће установе представничке демократије нису способне или спремне да одговоре на потребе и захтеве грађана и на одговарајући начин задовоље очекивања и могућности друштва;
- б) када држава и власт показују склоност да нарушавају људска права и слободе, уплићу се у аутономно деловање у економском, културном, научном, верском или неком другом пољу слободног деловања грађана и хоће да подреде друштво својим захтевима и потребама, нарушавајући тако демократски поредак.

Зато од ширег значења појма грађанско друштво, треба разликовати ово његово уже значење, које се односи на друштвено и политичко деловање појединаца, група, удружења и организација ради утицаја на власт, њеног контролисања и учествовања у решавању

друштвених проблема. Како се оно не одвија ради личне користи или стицања профита, ово подручје се зове и „непрофитни” сектор.

Цивилно друштво представља значајан економски, културни и политички ресурс друштва: неисцрпан извор способности, искуства, вештина, талената, иновације, енергије и знања и важан елемент унапређења и очувања демократије и слободе.

УТВРДИМО!

Грађанско друштво је друштво грађана које чинимо МИ, када као појединци, грађани, или припадници различитих удружења, група, организација и установа самостално и у сарадњи производимо, креирамо, купујемо и продајемо, инвестирамо, вреднујемо, навијамо, учимо, верујемо, такмичимо се... све то радећи ненасилно, толерантно, цивилизовано, ради задовољења најразличитијих приватних потреба и интереса у уређеном заједничком (грађанском) животу.

Цивилно друштво или цивилни (непрофитни) сектор је део грађанског друштва, дакле МИ, као појединци и грађани и припадници различитих удружења, група, организација и установа, када добровољно деламо у функцији општег добра, кроз грађанске иницијативе и у оквиру удружења грађана.

Драги седмаци, прочитајте материјал. Посебно обратите пажњу на последња два пасуса и запамтите шта је грађанско и шта је цивилно друштво.